

Tweede Kamer der Staten Generaal
Vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken
t.a.v. dhr. E. Ziengs, voorzitter
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 26 februari 2018
Behandeld door B. van den Boom
Telefoonnummer 06-51154386
Onderwerp Position paper Natuurmonumenten ter voorbereiding op
rondetafelgesprek NOVI

Geachte voorzitter,
Geachte heer Ziengs,

Hierbij ontvangt u het position paper van Natuurmonumenten ter voorbereiding op het Rondetafelgesprek over de Nationale Omgevingsvisie. Ik verheug me op de mogelijkheid hier mondeling toelichting op te kunnen geven.

Ter illustratie

De toenemende bouwdruk op duinen en stranden, in combinatie met de door het kabinet Rutte II (later weer herziene) opheffing van het 'algemene bouwverbod' in het kustfundament, gaf Natuurmonumenten aanleiding om in 2016 de campagne '*Bescherm de kust*' te starten. De campagne resulteerde in 2017 in de bestuurlijke ondertekening van het zogenaamde 'Kustpact' door 60 betrokken partijen. Onder regie van de Minister van Infrastructuur en Milieu hebben het Rijk, de provincies, 25 kustgemeenten, waterschappen, waterwinbedrijven en belangenorganisaties voor natuur, horeca en recreatie overkoepelende afspraken gemaakt over waar in de toekomst ruimte is voor nieuwe verblijfsrecreatie in duinen en stranden, en waar kustlandschappen leeg en ongerept zullen blijven. De zoneringsafspraken landen in provinciale verordeningen, waardoor ze een bindend en sturend karakter krijgen.

Het Kustpact is een precedent. Niet eerder hebben zoveel publieke én private partijen gezamenlijk bindende afspraken gemaakt over zo'n omvangrijk en relevant beleidsdomein: de ruimtelijke omgang met ons Nederlandse kustlandschap. Daarmee kan het Kustpact een belangrijke inspiratiebron zijn voor wat de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vermag: het decentraliseren van beleidsbevoegdheden binnen maatschappelijk gedragen, nationale kaders. Het Kustpact heeft niet in willen grijpen in de bestaande bevoegdheidsverdeling tussen overheden, maar heeft willen verankeren dat betrokken overheden handelen op basis van een landelijk totaalbeeld, onderlinge afstemming en breed gedeelde 'ordenende principes'.

Aan Tweede Kamer der Staten Generaal, t.a.v. dhr. E. Ziengs, voorzitter
Datum 26 februari 2018
Onderwerp Position paper Natuurmonumenten ter voorbereiding op rondetafelgesprek
NOVI
Pagina 2 van 3

Wat is de NOVI?

De Omgevingswet verplicht gemeenten, provincies en het Rijk om omgevingsvisies op te stellen. Gemeentelijke en provinciale omgevingsvisies zullen gereed zijn vòòrdat de eerste Nationale Omgevingsvisie het licht ziet. Daarmee is de vraag aan de orde wat het karakter van de NOVI is. Is het een sturend kader voor opgaven met een bovenregionaal karakter? Een 'inspiratiedocument' voor decentrale overheden? Of een vrijblijvende academische vingeroefening voor 'de dilemma's van morgen'? En zijn de geadresseerde thema's niet te urgent voor een vrijblijvende vingeroefening?

Hieraan gerelateerd is de vraag wat de reikwijdte van de NOVI idealiter zal zijn. Natuurmonumenten onderschrijft de uitspraken die de heer Verdaas hierover doet in zijn essay (eveneens als *position paper* aangedragen voor uw Ronde tafel). Om daadwerkelijke doorwerking te kunnen hebben, zal er thematische selectiviteit gehanteerd moeten worden bij het uitwerken van de NOVI: geen limitatieve uitwerking van alle denkbare onderwerpen die onze leefomgeving aangaan, maar een strategische focus op de belangrijkste, meest complexe en urgente opgaven die voor ons liggen.

Wat de NOVI volgens Natuurmonumenten moet zijn...

Naast de vier strategische opgaven die door het Kabinet benoemd worden in de 'startnotitie NOVI' hebben o.a. het IPO, RLi, VNO-NCW, G32 en het PBL hoofdthema's aangedragen die uitwerking in de NOVI verdienen. Naar de mening van Natuurmonumenten blijft één onderwerp daarin onderbelicht. Hoe bewaken en versterken we de kwaliteit van onze fysieke leefomgeving onder het almaar intensievere landgebruik? Landelijk gezien voldoen de kwaliteit van lucht, bodem en water nog steeds niet aan wettelijke normen. Herstelmaatregelen stagneren en lokaal is zelfs sprake van verslechtering. Nieuwe ruimtelijke claims zoals de energietransitie en de opgave om 1 miljoen woningen te realiseren zullen de kwaliteit van het Nederlandse landschap verder onder druk zetten. Het behoud van een kwalitatief hoogwaardig landschap is van belang, niet alleen voor het borgen van een attractief economisch vestigingsklimaat, maar ook voor de kwaliteit van ons leven in rechtstreekse zin. Het recente Duitse onderzoek dat aantoonde dat insecten de voorbije 25 jaar met 75% zijn afgenomen illustreert de grote impact van economische activiteiten op de kwaliteit van onze natuurgebieden. Hoe behouden we biodiversiteit in Nederland; in natuurgebieden, in de grote wateren en op de 60% van ons landoppervlak dat in agrarisch gebruik is? Het expliciet benoemen van deze opgave is ook van belang om aan onze internationale (verdrags)verplichtingen op het gebied van biodiversiteit te voldoen zoals aan het Biodiversiteitsverdrag van Rio, de Aichi-doelen, de EU-biodiversiteitsstrategie en de Vogel- en Habitatrichtlijnen. Deze thema's hoeven niet te concurreren met andere opgaven zoals klimaatadaptatie en kunnen die zelfs zeer wel versterken, maar verdienen naar onze mening volwaardige uitwerking als eigenstandig beleidsdoel.

De opgaven die in de NOVI worden uitgewerkt, kenmerken zich door het feit dat het bij uitstek thema's zijn van bovenregionaal belang. Een zorgvuldige afweging en uitwerking in relatie tot andere thema's zal randvoorwaardelijk zijn voor de haalbaarheid van geformuleerde ambities. In deze situaties is het o.i. van belang dat uw commissie c.q. de Tweede Kamer (als hoogste democratische orgaan) in staat is en blijft om hier (op het juiste strategische niveau) op bij te sturen. Om die reden roepen wij u op om deze onderwerpen van nationaal belang te voorzien

Aan Tweede Kamer der Staten Generaal, t.a.v. dhr. E. Ziengs, voorzitter
Datum 26 februari 2018
Onderwerp Position paper Natuurmonumenten ter voorbereiding op rondetafelgesprek
NOVI
Pagina 3 van 3

van Rijkskaders die richtinggevend en kaderstellend zijn voor andere overheden, parallel aan het opstelproces van het Kustpact.

Om te bereiken dat de opgaven, ambities en doelen van de NOVI daadwerkelijk doorwerking vinden in zowel de visievorming als de beleidsuitvoering van decentrale overheden, is het volgens Natuurmonumenten noodzakelijk om het vaststellen van de NOVI te combineren met de ondertekening van een breed bestuursakkoord met alle betrokken overheden en maatschappelijke organisaties. Doel van dit bestuursakkoord is o.i. niet om in de bestaande verantwoordelijkheidsverdeling te treden, maar wel om synergie en effectiviteit te bewerkstelligen bij het aanpakken van de grote uitdagingen waar we in ons mooie, kleine en drukke land voor gesteld worden.

Samenvatting

Samenvattend roepen wij uw commissie op om bij het afbakenen, opstellen en vaststellen van de NOVI de volgende aspecten te verankeren:

- Benoemt u de kwaliteit van onze fysieke leefomgeving (bodem, water, lucht), de kwaliteit van het Nederlandse landschap en de kwaliteit van de Nederlandse natuur als thema's van nationaal belang die volwaardige uitwerking verdienen in de NOVI als eigenstandige beleidsdoelen;
- Voorziet u deze onderwerpen van nationaal belang ook van Rijkskaders die richtinggevend en kaderstellend zijn voor decentrale overheden om hier binnen hun eigen beleidsbevoegdheid verdere invulling en uitwerking aan te geven;
- Combineer het vaststellen van de NOVI met de ondertekening van een breed bestuursakkoord met alle betrokken decentrale overheden en maatschappelijke organisaties om synergie en effectiviteit te bewerkstelligen.

Ik hoop u hierbij voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

Björn van den Boom
Hoofd Public Affairs Natuurmonumenten